Sivistysvaliokunta
Eduskunta
siv@eduskunta.fi

Asia	VNS 8/2024 vp Kulttuuripoliittinen selonteko https://www.eduskunta.fi/pdf/VNS+8/2024
Viite	Lausuntopyyntö sähköpostilla 4. maaliskuuta 2025
Lausunto	18.3.2025

Suomen Filmikamari ry kiittää Sivistysvaliokuntaa pyynnöstä lausua kulttuuripoliittisesta selonteosta

Tiivistelmä

- Selonteon tärkeimpiä huomioita on, että kulttuurin suurin rahoitus tulee kotitalouksilta. Kotitaloudet rahoittavat kulttuuria noin 6 miljardilla eurolla vuosittain. Valtio ja kunnat ”vain” 2,2 miljardilla.
  - Kulttuurin ja taiteen rahoitus isossa kuvassa lepää yleisön harteilla.
  - On täysin väärä käsitys, että kulttuuria ja taidetta tuotettaisiin 100-prosenttisesti julkisella tuella. Esimerkiksi elokuva-alalla omarahoitus ja yleisö vastaa reilusti yli 50 % elokuvan rahoitustarpeesta.
- On erinomaista, että kulttuurin itsestään selvän itseisarvon lisäksi selonteossa todetaan luovien alojen elinkeinotoiminnan merkitys.
  - Harmillisesti asiakirjasta puuttuu oma luku luovan alan elinkeinotoiminnasta.
- Kulttuurin arvo yhteiskunnalle on niin laaja-alainen, että siihen panostaminen on menon sijaan monialainen ja kannattava investointi
- Kulttuurin tukemisen pitää olla säännöllisen arvioinnin alla. Oli tuki sitten kulttuurialan järjestöille tai suoraa taiteilijoiden työn tukemista, pitää tuloksia ja tavoitteiden toteutumista pystyä arvioimaan. Yhden kriteereistä tulisi olla arvio siitä, miten tuki tuottaa taloudellista toimeliaisuutta.
- Kannatamme esitystä, että rahoituksen ennakoitavuutta lisätään mm. monivuotisilla rahoitussuunnitelmilla sekä lisäämällä monivuotisia avustuksia. Kehitetään valtionavustusten strategisuutta.
- Selonteosta on laadittava konkreettinen toimeenpanosuunnitelma ja aikataulu yhdessä alan toimijoiden kanssa. Samalla tulee pidättäytyä selonteon vastaisista toimista.
  - Arvoketjun rakenne, tekijöiden ansainmalli ja kansainväliset toimijat eroavat esimerkiksi av-alan, kirjallisuuden ja musiikkialan välillä, mikä tulisi huomioida myös aloihin kohdistuvissa toimenpiteissä. Erot tulisi huomioida myös mahdollisissa toimielimissä, neuvottelukunnissa tai ohjausryhmissä.

Yleistä

On erinomaista, että on laadittu kulttuuripoliittinen selonteko, jonka kautta kulttuuripolitiikkaan kohdistuu pitkän aikavälin strategisia tavoitteita. Selonteossa esitetään joitakin hyvin konkreettisia toimenpiteitä tavoitteisiin pääsemiseksi, mutta monilta osin pysytellään hyvin yleisellä tasolla. Keskeistä selonteon tavoitteiden toteutumiselle on, että myöhemmin laadittavassa toimenpanosuunnitelmassa täsmennetään ja kuvataan konkreettisesti ja käytännönläheisesti tarvittavat toimenpiteet, niiden aikataulutus ja seuranta.

Pidämme positiivisena, että kulttuurin monenlaiset välilliset ja välineelliset vaikutukset tunnistetaan selonteossa. On erinomaista, että selonteossa useaan otteeseen mainitaan, että taiteella, kulttuurilla (tai luovilla aloilla) on merkitystä myös elinkeinotoimintana.

Yhtä lailla pidämme tärkeänä, että selonteossa todettiin se tosiasia, että kulttuurin suurin rahoitus tulee kotitalouksilta – toisin sanoen suomalaisilta, jotka haluavat nauttia taiteesta ja kulttuurista. Kotitaloudet rahoittavat kulttuuria noin 6 miljardilla eurolla vuosittain. Julkishallinto eli valtio ja kunnat rahoittavat kulttuuria noin 2,2 miljardilla eurolla.

Yhtä kiistämätön tosiasia myös on, että julkinen rahoitus turvaa jokaiselle kulttuurin saavutettavuuden ja korjaa pienen markkinan puutteita kotimaisen kulttuurin elinvoimaisuuden varmistamiseksi.

Pidämme tärkeänä selvityksen huomiota siitä, että kulttuurialaan investoiminen tuottaa taloudellisia kerrannaisvaikutuksia esimerkiksi hankintojen ja palveluiden ostoina, maksettujen palkkojen tuottamana ostovoimana ja verotuloina sekä synnyttämällä kysyntää muiden alojen palveluille. Investoidun pääoman tuottoa arvioitaessa on otettava huomioon taloudellisen arvon lisäksi myös mm. hyvinvoinnin kasvu, sosiaalisen, kulttuurisen ja sivistyspääoman kasvu sekä yhteiskunnalle ja väestölle tuotettujen palveluiden ja hyötyjen arvo.

Kulttuurin arvo yhteiskunnalle on niin laaja-alainen, että siihen panostaminen on menon sijaan monialainen ja kannattava investointi.

Kannatamme esitystä siitä, että rahoituksen ennakoitavuutta lisätään mm. monivuotisilla rahoitussuunnitelmilla sekä lisäämällä monivuotisia avustuksia. Kehitetään valtionavustusten strategisuutta.

Kuten kaiken julkisen tuen, myös kulttuurin tukemisen pitäisi olla säännöllisen arvioinnin alla. Oli tuki sitten kulttuurialan järjestöille tai suoraa taiteilijoiden työn tukemista, pitää tuloksia ja tavoitteiden toteutumista pystyä arvioimaan. Arviointikriteerejä on

syytä olla useampia, mutta yhden kriteereistä tulisi olla arvio siitä, miten tuki tuottaa taloudellista toimeliaisuutta.

Esimerkki Filmikamarin toimialalta: Suomen elokuvasäätiön tuki elokuvatuotannoille tuo tuen vähintään 1,2-kertaisena valtiolle takaisin. Business Finlandin jakama tuotantokannustin vähintään 1,4-kertaisena. Ja välilliset hyödyt päälle.

Esitys yli vaalikausien toimivasta neuvoa-antavasta toimielimestä on hyvä ja tuo myös liiketoiminnalle kaivattua ennustettavuutta. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä on tärkeää, että elinkeinoelämän ja valtionhallinnon välillä on vakiintuneet rakenteet yhteisen dialogin ja seurannan ylläpitämiselle. Tällöin toimialan erityispiirteet voidaan huomioida ja kohdentaa julkista tukea mahdollisimman tehokkaasti ja kasvua synnyttäen sekä tehdä tarvittaessa korjausliikkeitä.

Arvoketjun rakenne, tekijöiden ansainmalli ja kansainväliset toimijat eroavat esimerkiksi av-alan, kirjallisuuden ja musiikkialan välillä, mikä tulisi huomioida myös aloihin kohdistuvissa toimenpiteissä. Erot tulisi huomioida myös mahdollisissa toimielimissä, neuvottelukunnissa tai ohjausryhmissä.

Kunnioittaen

Tero Koistinen
toimitusjohtaja, Suomen Filmikamari ry

Suomen Filmikamari ry on elokuva-alan keskusjärjestö, jonka jäseniä ovat *Suomen elokuvateatteriliitto – SEOL ry* sekä *Suomen elokuvatoimistojen liitto ry*.

Suomessa on 194 elokuvateatteria, joissa on 388 salia. Teattereita on 137 paikkakunnalla, aina Hangosta Ivaloon.

Elokuvatoimistojen liiton 21 jäsenyritystä ja yhteisöä tuo vuosittain elokuvateattereihin yli 250 elokuvaa ja rahoittaa kotimaisen elokuvan tekemistä miljoonilla euroilla.

SUOMEN FILMIKAMARI RY — FINLANDS FILMKAMMARE — THE FINNISH CHAMBER OF FILMS
Kaisaniemenkatu 3 B 29
FI-00100 Helsinki Finland
Tel +358 (0)9 6877 2313
Fax +358 (0)9 6877 2320
E-mail: filmikamari@filmikamari.fi
www.filmikamari.fi